Poštnina plačana v gotovini.

V Ljubljani, dne 28. julija 1938. — Leto XI. — Št. 31.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Svobodne delavske organizacije

Stara želja kapitalizma in sorodnega »purgarstva«, da se onemogoči ali vsaj omeji svoboda delavskih organizacij, ki se bore za zboljšanje svojega gospodarskega položaja, je dobila v dveh smereh svoje zadoščenje. Ti dve smeri se delita v fašizem in pa v organizacije pod vodstvom in varstvom državnih činiteljev. Ustanavljajo se »delavske« organizacije,

Stoletne borbe za svobodo državljanov, ki so stale milijone življenj in velikanskih naporov, naj gredo kar naenkrat v pozabnost po volji nekaterih modernih kapitalističnih ljudi, ki se skrivajo celo za katolicizmom.

Oba ta načina gospodarstva jemljeta delavstvu svobodne organizacije in jih zamenjujeta s prisilno enostavnimi, katerih vrhovi so pod cilindri. V državah pa, katere vodi liberalizem in plavajo med fašizmom, liberalizmom in kapitalizmom, pa vlada mnenje, da je treba delavstvu pristriči peruti svobodnih organizacij

Na ta način bi se baje najprej rešilo delavsko vprašnje. Za organizacije, ki jih vodijo višji državni uslužbenci, naj bo zgled organizacija državnih železničarjev. Odkar so razbili svobodne železničarske organizacije in obstaja samo ena, ni več nobenega gibanja. Železničarji so skrajno ogorčeni zaradi prenaporne službe in slabih plač, pa ni nikogar, ki bi se resno zanje zavzel. Da, so primeri, da mora privatna dobrodelnost pomagati.

Vsak delavec in uslužbenec nosi v svojem poslu veliko odgovornost in tudi nevarnost za zdravje in nezgode za sebe in druge. Ako na primer gospodar iz štedljivosti ali kakih drugih vzrokov ne postavi pri strojih in na nevarnih krajih varnostnih naprav in se zgodi nesreča, kdo je kriv? Delavec se lahko telesno poškoduje, tako da ni več sposoben za delo. Kdo mu povrne zdravje in sposobnost? Res da je zavarovan proti nezgodi. Koliko pa dobi zavarovalnine? Koliko je tu treba sitnosti, potov in čakanja do rešitve. Dogodi se pa najrajši, da se mu prizna majhen odstotek zavarovalnine, če mu slučajno ne odtrga glave. Tu je delavstvu potrebna krepka in svobodna organizacija, da kolikor mogoče pomaga. Naročeno združenje je samo formalna figura, ki se niti ne vidi. V tovarnah ali drugod nastanejo take delovne razmere, da jih ni mogoče trpeti. Tu mora poseči vmes le svobodna delavska organizacija, da napravi red. Delodajalci s kosmato vestjo se seveda branijo proti taki intervenciji, ki je za oba dela potrebna. Govori in priporoča se sporazum in soglasje med delastvom in delodajalci. Ta misel je pač brez vsake pripombe prava. Toda kdor le malo pozna delavske razmere v večjih delavnicah, bo razumel, da v veliki večini povzročajo spore podjetja sama s svojimi zaupniki in predpostavljenci. Tu je zopet na mestu svobodna delavska družba. Sicer pa gospodar mora biti vesel, ako ima delavce dobro združene, ker se more z njimi pravilno in resno razgovarjati in napravljati zaključke. V tem pogledu je organizirano delavstvo za gospodarja velike vrednosti, za splošno delo pa velika in nenadomestljiva potreba. Dandanes je delavec državljan v polni meri. Mora biti vojak, mora plačevati davke, ima volilno pravico v razne zastope; poleg tega je član socialno zavarovalnih zavodov, delavske zbornice itd., zaradi česar potrebuje dobro organizacijo, ki mora biti svobodna. Nobena diktirana in odvisna organizacija ne more vršiti naloge brez neodvisnosti in svobode. V tem združenju postanejo člani popolnoma brezbrižni in obupani nad vedno trditvijo: »Nič ni, ne more biti« itd. Zbori takih organizacij potekajo navadno v zunanji slovesnosti, v navzočnosti raznih reprezentantov; znotraj so pa prazni mehovi, ki služijo volji kapitalizma. Pa se dobijo še tudi delavci, ki ne znajo šteti do dve v svojo korist. Pokojni dr. Janez Ev. Krek je v razgovorih večkrat rabil te besede: »Gorje mu, kdor zaupa besedam visoke gospode!« Vsaka gospodarska organizacija mora biti svobodna, da more voditi z vsemi svobodne razgovore in delati svobodne sklepe. Državna oblast naj pa v sporih posreduje v smislu zakonov. Pa bo šlo prav!

Jože Gostinčar.

Minister v p. Jože Gostinčar:

Demokracija

Marsikak sicer dober človek ob besedi demokracija zmajuje z glavo in nekako nezaupno vprašuje: Kaj pa je to demokracija? To vprašanje je podobno vprašanju: Kaj je elektrika? Vsi vemo, da ob hudi uri grmi in treska in da udarja iz oblakov strela v razne predmete na zemeljskih tleh. Vemo tudi, da strela ubija in požiga, pa vendar do danes točno nihče ne ve, kaj je strela — elektrika. Tako je približno tudi z demokracijo. Različni ljudje si jo zamišljajo po svoje, kljub temu da se pojavlja v vsej človeški zgodovini. Navadni ljudje smatramo enakost vseh ljudi v državi za demokracijo. Ta enakost sicer ne predstavlja ljudi v onih svojstvih, v katerih se bistveno v enakosti ločijo. Kakor: učenost, nadarjenost, osebna moč, razumniki raznih strok dela, razni službeni in samostojni položaji. Predpostavljenci so brez dvoma najvišji stopinji kakor podrejeni. To pa samo v svojih poklicih. Gotovo je, da mora biti učitelj ali profesor višja glava v šoli kakor njegovi učenci, četudi bi učenci bili kneževski ali kraljevski rojaki. Brez sumnje je gospodar v hiši prva, za gospodarstvo in družino odločilna oseba. Žena in otroci ga morajo priznati kot takega in se ravnati po njegovi volji. Istotako so vsi uslužbenci brez razlike podrejeni v zadevi službe ali dela svojim predstojnikom. To zahteva red cele družbe. Ker družba brez reda, katerega mora nekdo voditi in nadzirati, ki ima za to od ljudstva pooblaščenje, ne more obstojati. Vse javne ustanove države, pokrajine ali občine morajo imeti ljudstvu odgovorne upravnike, ki jih postavlja ljudstvo po volitvah, po svoji volji in premisleku. Visoki vodilni uradniki in predstojniki se morajo v od ljudstva določenem času menjati, da ne postanejo samooblastniki. Razlika med ljudmi je samo poklicna. Izven poklica smo vsi enaki, namreč ljudje. Kaki nasilni način vladanja, kakor si ga zamišljajo današnji samozvanci, pa naj bodo fašisti, komunisti, monarhisti ali plemenitaši, niso za demokratično rabo. Izmed teh so še najboljši monarhisti, ki so nekako prisiljeni ozirati se na ljudske potrebe. To nam kažejo nekdanja Nemčija, Avstrija, Italija itd., v katerih se je delovno ljudstvo razvilo v močne skupine in odločno vplivalo na notranji razvoj držav v smislu demokracije. Sedaj je pa na vrhuncu diktatura, ki mrtvači življenje in razvoj. Zakoni, ki so garantirali svobodo besede in tiska, so postali varuhi državljanske molčečnosti. Svobodo imajo povsod le neke privilegirane skupine. Poglejmo samo boljševike

Takoj so obdolženi, obtoženi in celo obsojeni kot rovarji in neprijatelji države, četudi hočejo s svojim postopanjem koristiti ljudstvu in državi.

ki vsi delajo proti pravi demokraciji, je največja nevarnost za svetovni mir. Ti ljudje morajo vedno pokazati in uprizoriti kak nov spor, ki pretresa živce že tako razburjenemu svetu. Glavni razlog za to je, da svet na nje ne pozabi, brezmejna sebičnost in pa slabost drugih. Dokaz temu so nepretrgane vojne v Afriki, Ameriki, na Španskem in na Kitajskem ter nezaslišano oboroževanje po vsem tako imenovanem izobraženem svetu. Vse to ni demokratično in bi ne smelo imeti s čisto demokracijo nobenega stika. Ali razmere so take, da se nihče ne ozira na voljo ljudstva in da se vozi vse človeštvo z brzim vlakom v lastno pogubo.

Slovenci v celoti nismo bili v nobeni dobi pravi demokratje. Saj je bila ponižnost slovenskih »prvakov« in ljudstva nasproti plemstvom nemškutarske avstrijske države naravnost vzorna. Vodja napredne stranke je leta 1906. nastopil javno proti splošni in enaki volilni pravici; in ko je šlo za spremembo volilnega reda za deželni zbor, po katerem bi dobili kmetje primerno število mandatov nasproti veleposestvu, je prav tako »napredna« stranka podpirala veleposestnike, ki so imeli ob malem številu glasov (menda 70 do 80) 16 deželnih poslancev. (Vsi kmetje pa nekako prav toliko.) Slovenska ljudska stranka je šla pa v kompromisno razmerje. Tako je peščica veleposestnikov ostala pri svoji množini mandatov. V vprašanje demokratiziranja slovenskih razmer pa je odločno posegel dr. J. Ev. Krek s soc. načrtom in delom.

V demokratično načelo spada tudi žensko vprašanje. Ta zadeva bi ne smela spadati samo v načelo demokracije, temveč v okvir vseh organizacij in političnih struj. Saj so vsi stanovi in vse politične struje in vsi gospodarski sloji neizbežno zainteresirani ob ženskem poklicu in delu. Ženske imajo v človeštvu isti pomen in še večje dolžnosti kakor moški. Zaradi tega jim gre popolno priznanje enakosti z moškimi. Toda neka vrsta moške ošabnosti in tudi strašljive bojazni tega ne more prenesti; poslužuje se rajši umetnih izgovorov o ženski manjzmožnosti ter tako preprečava ženskam enakopravnost. Pravijo, da je žena slabša v razumevanju vseh javnih zadev in gospodarstva. Umevno je, da se dobijo tudi taki primeri. Toda temu nasproti je treba poudariti, da so možje zagospodarili že veliko več gospodarstev kakor žene. Pa naj bo kakor hoče, žena je enakovreden član družbe, brez katere ni novih življenj in družin. Pravičnost in demokracija zahtevata, da se ji dajo vsa javne pravice enako kakor moškim. Velika nedoslednost se kaže pri moških v družabnem življenju, kjer dajejo ženskam skoraj pretirano prednost, javnih pravic in enakosti v svojem gospostvu pa ne.

Jasno je, da mora demokracija, ako hoče biti res demokracija, sloneti na edinem življenjskem temelju — delu. Delo daje življenje in ves napredek, ker se iz osnovnega dela vzdržuje prav vse. Prav tako je treba upoštevati potrebno »pasivno« delo inteligence, ki izvršuje delu potrebne posle. Drž. uradniki in sluge, učitelji, uradniki, uslužbenci privatnih podjetij in samostojne osebe raznih znanstvenih poklicov, ki s svojim potrebnim delom ne ustvarjajo naravnostnih dohodkov ali splošnega premoženja, pač pa temu pomožna sredstva. Odškodnina za njih delo pa izvira iz produktivnega dela vseh produktivno delovnih slojev.

Demokracija torej pomeni v političnem smislu vladavino vsega delovnega ljudstva. V delovno ljudstvo pa spada vsak, ki vrši kakršno koli potrebno delo in dolžnost.

Naši prapori v Zagorju.

Maribor nas kliče!

Dne 13. in 14. avgusta bo v Mariboru velik narodni tabor v spomin 20 letnice osvoboditve Slovenije. — Prireditve se bodo udeležili vsi stanovi in vse organizacije, ne glede na strankarsko pripadnost. Povabljene so bile k udeležbi tudi **vse delavske organizacije.**

Tabora se bo udeležila tudi JSZ s svojimi prapori. Vsi odbori naših skupin so glede tega že prejeli okrožnico. Te tri tedne, ki nas ločijo od 14. avgusta, moramo z vsemi močmi prijeti za delo, da bo naša udeležba na taboru čim večja.

V vseh občinah se snujejo posebni pripravljalni odbori, v katere so vabljene v s e organizacije. Naše skupine naj povsod v te odbore pošljejo svoje zastopnike, tudi če niso bili posebej vabljeni. Občine bodo tudi izdajale izkaznice za **četrtinsko vožnjo.** Zberite takoj prijave članov in članic, vpišite jih na pole, ki ste jih prejeli, in poskrbite, da bo udeležba iz vsakega kraja čim večja. Ker bodo stroški prav majhni (iz Ljubljane 27 din, z Jesenic 40 din itd.) in se bodo v Mariboru dobila tudi poceni kosila, naj nihče ne ostane doma, ampak naj gre z nami v Maribor, kjer bomo **pri sprevodu in zborovanju pokazali našo moč in odločno voljo, da se bomo za narodno in osebno svobodo ter demokracijo borili proti vsem zunanjim in notranjim sovražnikom.**

Člani in članice naj se prijavljajo edino **pri JSZ,** ne pa pri drugih organizacijah, kjer so še morda včlanjeni. Čas je kratek, zato tem bolj poprimimo! Tisoči krščanskih socialistov morajo 14. avgusta korakati po mariborskih ulicah!

Spored Narodnega tabora v Mariboru

V soboto 13. avgusta: Popoldne prihod udeležencev z vlaki, odkazovanje prenočišč itd. — Od 19—20 zbiranje za baklado po mestu. — Ob 20 baklada po mestu. — Ob 21 na Glavnem trgu nagovor mestnega župana, drž. himna, razhod.

V nedeljo 14. avgusta: Ob 5 budnica po mestu. — Do 8 prihod taborjanov z rednimi in dopolnilnimi vlaki, peš, na kolesih, na vozovih, avtomobilih, avtobusih itd. — Od 7.30 do 8.30 zbiranje in urejevanje organiziranih skupin na zbirališčih. (JSZ bo imela svoje posebno zbirališče). — Ob 8.45 sprevod po mestu (v sprevod pridejo samo organizirane skupine, drugi udeleženci se razdelijo po mestu oz. odidejo že v vojašnico kralja Petra.) — Ob 10.15 mimohod pri častni tribuni oz. pred odličniki. — Ob 10.45 tiha sv. maša v vojašnici kralja Petra, ki jo bo imel g. knezoškof dr. Tomažič; med sv. mašo evangelij in kratek govor. Pri sveti maši ljudsko petje cerkvenih pesmi: Kraljevo znamnje križ stoji, Lepa si, lepa si, roža Marija, Pridi molit, o kristjan, Angel Gospodov. — Ob 11.15 zahvalna pesem. — Ob 11.30 tabor na istem prostoru. Tabor vodi mestni župan dr. Juvan, Ipavčeva pevska župa poje Jenkovo »Molitev«, slavnostno pesem in na koncu govorov »Hej Slovani«. — Ob 12.30 razhod tabora, potem kosilo v mestu in na taborskem prostoru. — Ob 15 nastop godb v vojašnici kralja Petra. — Ob 16 nastop pevskih zborov. — Ob 17 prikazovanje narodnih običajev in iger na taborskem prostoru. — Ob 18 srečolov. — Ob 19 veliki ognjemet in žaromet in ljudska veselica. — Odhod taborjanov z vlaki in drugimi prevoznimi sredstvi od 18 naprej.

Udeleženci si bodo tudi lahko ogledali prireditev Mariborskega tedna. — Vsa natančnejša navodila, tako glede vlakov kakor udeležbe in razporeda v Mariboru, bomo v »Pravici« sproti objavljali. Eno pa ne pozabimo: Vsi naši udeleženci znake na prsa!

»Obuti nove čevlje, se še ne pravi iti po novem potu.« (J. Mohr.)

Strokovna poročila

Nova postojanka in nov uspeh JSZ

Delavci, zaposleni v apnenicah A. Birolla v Kresnicah, so pred nekaj meseci spoznali, da kot pravi industrijski delavci spadajo v strokovno organizacijo. Na nekaj sestankih jim je tov. Grošelj razložil glavne smernice delavske organizacije.

Delavci so najprej želeli, da si izvolijo obratne zaupnike. Podjetje je pristalo na skrajšani postopek, na kar so bili izvoljeni tovariši Negro, Potočnik in Smrekar za obratne zaupnike. V odbor skupine pa so izvolili za predsednika Ivana Kapljo, podpredsednika Prašnikarja, tajnika Zajca in blagajnika Pirca.

Ker je draginja, posebno velika podražitev moke, letos silno prizadela delavstvo, so tudi apneničarji po zgledu drugih tovarišev predlagali podjetju zvišanje plač. Pri pogajanjih je podjetnik navajal težave, ki jih ima podjetje. Postavitev dveh novih peči je vzela veliko denarja. Cena apna se ni dvignila, ampak je proti pričakovanju celo padla. K temu je prišel novi cestni davek, ki ga mora plačevati tudi podjetje, kljub temu, da ceste sploh ne uporablja. Dalje je povišana tovornina, vrh vsega se je pa podražil še premog. Kljub vsemu temu pa je delavstvo vendar doseglo povišanje plač. Polovica kurjačev pridobi 130 din mesečno, druga polovica kurjačev in vsi ostali delavci pa po 66 din mesečno pri osemurnem delu. Pri nadurnem delu se bo povišek sorazmerno zvišal.

Delavci so na sestanku izrazili priznanje Jugoslovanski strokovni zvezi za uspeh, ki ga je dosegla.

Gračnica in Jurklošter spet v boju

Lesni delavci v Gračnici in Jurkloštru so ob koncu stavke lansko jesen sprejeli takratne plače samo za čas do 1. julija t. l. Sedaj so zaradi dviga draginje predlagali podjetju, da draginji primerno zviša plače. Podjetje je predlog odklonilo. S tem je nastal spor, ki ga je hotela delavstvo rešiti mirno in brez posredovanja oblasti. To je upalo doseči tem bolj, ker je bilo zaradi dviga draginje spet pahnjeno v pomanjkanje in tudi zato, ker podjetje že več let ni bilo tako polno zaposleno, kakor letos. Dne 19. julija se je pod vodstvom Delavske zbornice vršila razprava, na kateri je podjetje sprva odklonilo vsako povišanje, končno pa ponudilo malenkostno doklado in še to le v tisti višini, kolikor je posamezni delavec od 1. aprila do sedaj moral več plačati za moko, ne pa tudi za druge življenjske potrebščine, ki so se prav tako podražile. Delavsko zastopstvo je podjetniku dokazalo, da so se podražili tudi drugi predmeti, kljub temu pa je podjetnik vztrajal na svoji ponudbi.

Delavstvo je na skupnem sestanku v nedeljo 24. julija ponudbo podjetja odklonilo ter je sklenilo boj za povišanje plač nadaljevati. V ta namen bo zahtevalo sklicanje uradne razprave. Delastvo čuti popolno upravičenost svojih zahtevkov, saj so mnoga podjetja, ki zdaleč ne gredo tako dobro, kakor Falterjeva, ustregla svojemu delavstvu in mu v skladu z draginjo povišala mezde.

Borba mlinarjev v Dolnji Lendavi uspešno končana

Okraj Lendava med Muro in madžarsko mejo je izreden žitorodni okoliš. Zato je tu vedno več raznih mlinov, kmečkih in industrijskih. Od štirih parnih mlinov v Dolnji Lendavi so trije v židovskih rokah. Za mlinarske pomočnike in delavce je bil delovni čas kar celih 16 ur na dan, brez plačila nadur itd. Prizadeti mlinarji so se organizirali v JSZ, po kateri so predlagali ureditev delovnega razmerja v skladu z zakonskimi predpisi. Predlagali so kolektivno pogodbo, ki naj bi veljala enotno za ves lendavski okraj.

Ekspozitura JSZ v Mariboru je vsem mlinskim podjetjem predložila predlog kolektivne pogodbe. Odzvalo se ni niti eno podjetje. Zaradi takega zadržanja delodajalcev je ekspozitura JSZ vložila predlog o poravnalnem postopanju pri okr. glavarstvu v Lendavi. Mlinsko podjetje A. Schwarz v Dolnji Lendavi je celo vsem svojim mlinarjev dalo službeno odpoved. Ker pa je medtem že v teku med odpuščenimi mlinarji in delodajalcem mezdni spor, smo smatrali ta odpust za protizakonit in neveljaven. Na intervencijo ekspoziture JSZ je imenovani delodajalec odpust potem preklical. Na razpravi poravnalnega postopanja, ki se je vršila 21. maja na okrajnem glavarstvu v Lendavi, se je dosegel sporazum: delodajalci uredijo delovne razmere po zahtevi delavstva, mezde in druge dajatve kljub skrčenemu delovnemu času ostanejo iste in podpiše se kolektivna pogodba. Pogajanja so se določila za 28. maja.

Ob navzočnosti delavskih zastopnikov iz vsakega mlina, tajnika ekspoziture JSZ tov. Rozmana Petra in šefov vseh štirih parnih mlinov so se 28. maja vršila pogajanja v Doljni Lendavi. Dosegel se je za delavce dokaj ugoden sporazum. Mlinarji dobe mesečno plačo po kvalifikaciji 400 do 600 din, večina prosto stanovanje in kurjavo, najmanj po 25 kg pšenične moke I. vrste, ržene 25 kg mesečno in ugodnost, da delodajalci plačajo sami ves na mlinarje pripadajoči prispevek za OUZD, uslužbenski davek in bednostni fond. Vse nadure se bodo odslej priznavale in plačale za 50 odstotkov višje. Uspeh pogajanj je tudi v tem, da se je mlinarjem zagotovila redna in stalna zaposlitev. Ko je bila sestavljena ta kolektivna pogodba v vseh podrobnostih in predložena delodajalcem v podpis, so jo trije podpisali, četrti pa se je premislil in se podpisu uprl. Ker ni zalegla intervencija, je moralo zopet biti posredovalno postopanje proti Eppingerju Samuelu, lastniku parnega mlina v Dolnji Lendavi. Razprava se je vršila 16. julija. Delodajalec se je branil plačati mlinarje po določilih pogodbe, predvsem pa ni maral slišati o enotno urejenem začetku dela ob 7 zjutraj. Vendar se je po daljši razpravi dosegel sporazum. Podjetnik je pogodbo podpisal, prevzel jamstvo točnega in pravilnega izplačila mesečnih mezd mlinarjem in privolil je začetek dela vsak dan ob 7 zjutraj. Delavce so na tej razpravi zastopali tov. Kosi Jože in Perša Ivan, JSZ pa tov. Rozman P.

S tem je borba lendavskih mlinarjev uspešno zaključena in toliko zaželena kolektivna pogodba za ves lendavski okraj dosežena. Razmere, ki so bile nevzdržne, so se izdatno zboljšale. Mlinarski in vsi drugi delavci so imeli priliko videti in spoznati, kaj zmorejo v strokvni organizaciji, ako se je oklenejo in ji povsem zaupno izroče svoje težnje. Tovariši mlinarji in mlinarski delavci, razširimo sedaj svojo organizacijo na vse Prekmurje. Čim več nas bo, tem močnejši bomo.

V Škofjo Loko!

Za čuda dobra letina je letos za vsakovrstne javne prireditve: tabori, tombole, tombole, tabori... Saj se bomo še zadušili v pušeljcih, pangeljcih in zastavicah. Vsaj ne bo mogel kdo očitati, da smo se zadušili v siromaštvu.

Ne bomo razmišljali, koliko koristi vse to delovnemu ljudstvu, vendar nekaj pribijemo: **Prireditve JSZ so za delavstvo velike važnosti! Taka bo tudi prireditev 7. avgusta v Škofji Loki.**

Ta dan bo oblačilna skupina JSZ razvila svoj delavski prapor. Prapor je nastal iz lastne pobude in bo služil le delavstvu kot zunanji izraz in kažipot v borbi za kruh in pravico. Naš prapor je sad petletne skupnosti in naj nas še tesneje poveže pred viharji življenja.

Zbirališče bo od 8 naprej pri tovarni Šešir, od koder bo šel sprevod skozi mesto v župno cerkev k blagoslovitvi in sv. maši. Po maši bo zborovanje na glavnem trgu. Po pozdravnem govoru pokrovitelja in staroste JSZ tov. Gostinčarja bodo govorili tov. Srečko Žumer, Jože Jurač in Lojze Pukšič. Popoldne bo prosta zabava in prijateljski pomenki v gostilni »Plevna« (ob cesti s kolodvora), kjer bo tudi shramba koles. Vse udeležence prosimo, naj točno in pravočasno javijo število reflektantov za kosilo. Vse prijave pošiljajte na naslov: Stanko Konič, Kapucinsko predmestje, Škofja Loka.

Odbore krajevnih skupin prosimo, da upoštevajo našo okrožnico in poskrbijo za čim večjo udeležbo.

Stavbinsko delavstvo

Ljubljana. V nedeljo 24. julija smo imeli stavbinci še kar dobro obiskan sestanek v Del. zbornici. Vodil ga je tov. Ogrin z Vrhnike, tov. Fajfar pa nam je razložil določbe o podeljevanju brezposelnih podpor sezonskemu delavstvu ter naše razmerje do rdečih. Zadnje čase se je večkrat dogajalo, da so socialisti na stavbah preganjali delavce, ki so bili včlanjeni v JSZ. Tega JSZ ne bo več trpela, in sicer toliko manj, ker je pripravljena boriti se za svobodo organiziranja proti vsakomur, tudi proti takim, ki terorizirajo svoje tovariše. Svoboda delavskih organizacij ni samo v tem, da jim državna oblast pusti vse možnosti razvoja in delovanja, ampak tudi v tem, da si more vsak delavec po svojem prepričanju izbirati organizacijo, v katero se včlani. Upamo, da bodo te resne besede zalegle, da se razni petelini ne bodo več posluževali takih za zavedne delavce nečastnih načinov.

Lojze Hartman:

Na 7. mednarodni kongres krščanskih nameščencev

Holandci se pač morejo prištevati med najsrečnejše narode na svetu. Standard tamkajšnjega nameščenca je gotovo najvišji. Zveze razpolagajo z milijonskimi fondi. Cene življenjskim potrebščinam so se jim dvignile le za 6%. V načrtu imajo zakone za obvezno zavarovanje zoper brezposelnost, o prepovedi zaposlitve poročenih žensk v trgovini in obrtu in o ustanovitvi blagajne za dajanje doklade za najmanj 3 otroke pod 15. letom starosti. V Belgiji in Franciji pa so te blagajne že dolgo pri življenju.

Tudi zveza čeških Nemcev je neverjetno močna, saj šteje 42.000 članov v 173 sindikatih. Škoda je le, da je v njih prav malo pravega krščanskega duha, ker se zdi, da so se brez vsakega odpora in ne da bi si količkaj oteževali vest, vdali v tokove nacionalnega socializma.

Ob koncu zasedanja prvega dne je bil še izvoljen novi odbor na čelu s prvim predsednikom Christophom iz Belgije, tajnikom Poimbeufom iz Pariza in blagajnikom Boersmo iz Holandije.

Popoldne je bilo rezervirano za skupno slikanje, kot je to že navada, za ogled antverpenskega pristanišča in mesta, za zvečer pa so napovedali folkloristično prireditev flamskih nameščencev.

Antverpensko pristanišče je nekaj posebnega. Po prometu je na tretjem mestu v Evropi, zelo staro in zgrajeno v dolžini 25 km na reki Sheldi. Ta reka je v stoletjih premaknila mesto za 80 km od morja. Pa ne dobesedno vzeti, ker mesta se le ne prastavljajo kar tako, v resnici je le reka toliko zasula z naplavinami. Za ogled tega pristanišča smo porabili kar vse popoldne, tako da si je mesto lahko vsak sam ogledal ponoči ali pa tudi podnevi, če je še tam ostal. Le počasi se prerivamo mimo velikanskih tovornih parnikov po ozki strugi in vsak čas postanemo, da se ne zagozdimo med dva velikana, ali pa čakamo, da se zopet dvigne železniški most. Belgijci tudi skrbijo za reklamo. Vsak udeleženec dobi vse mogoče prospekte mesta, za opis pristanišča pa kar lepo knjigo.

Ko se vračamo, moremo šele pobliže opazovati veliko antverpensko trdnjavo ob začetku pristanišča. Iz ljudske šole se še spominjam, da je imel Antverpen na zemljevidu zelo velike zobe, kot le še Lwow in Varšava. Tako so bile namreč označene včasih moči trdnjav, ki pa danes seveda ničesar več ne pomenijo. V začetku vojne so pa imeli Nemci le precej dela s to utrdbo, tako da je bilo mesto zelo razbito.

Z vožnje po pristanišču sem se vrnil precej slabe volje. Na ladji sem namreč dovrtel film in zamenjati ga je bilo treba z novim, česar pa sam nikakor nisem pogruntal. Imel sem namreč izposojen fotoaparat. No, pa se mi ponudi Ljubezniv Francoz, ki pravi, da je tehnik. Čisto mirno odpre aparat in odvija do konca. Nato mi ga vrne z nedolžno pripombo, da je seveda film

Nameščenci

Novi pokojninski zavodi

Dolgo napovedani pokojninski zavodi za nameščence so začeli delovati. Za sedaj vodi to službo naš ljubljanski zavod s pomočjo uradništva prizadetih zavodov v Belgradu, Zagrebu, Sarajevu in Novem Sadu. Po dosedanji statistiki pa vidimo, da podjetja niso prijavila vseh v pokojninsko zavarovanje obveznih uslužbencev, a strokovnjaki trdijo, da bi moralo biti vseh članov v pokojninskem zavarovanju nad 70.000; nabrali smo jih pa po vseh omenjenih zavodih samo nekaj nad 45.000, to je 25.000 premalo. Tudi razmerje med delavstvom in uradništvom potrjuje strokovnjaško mnenje glede zavarovancev. V naši državi imamo zavarovanih pri Suzorju okoli 550.000 delavcev in odpade okrog 70.000 uradnikov na to število zavarovancev. Treba bo trdega dela in močnih revizij, da ne bo v kasnejši dobi le preveč regresov, ki pogosto vsaj manjša podjetja popolnoma uničijo, seveda po njih lastni krivdi. Nadalje je ugotovljeno, da na primer sarajevski pokojninski zavod nima življenjske moči, ko ima komaj 3000 članov in bo treba misliti na spojitev s sosednim pokojninskim zavodom, če se število zavarovancev ne podvoji. Spojitev pa bo vsekakor naletela na odpor pri političnih voditeljih tega ozemlja, ki ima na istem ozemlju najmočnejši Okrožni urad za zavarovanje delavcev.

V tej zvezi se je tudi nemalo govorilo o primanjkljaju našega zavoda in neka skupina je celo zagovarjala znižanje rent ali zvišanje premij. Vse to pa je po našem mnenju prezgodno, da ne rečem sploh odveč govoriti, posebno če se poglobimo v nastanek tega primanjkljaja. Saj vsi vemo, da se je izvršila dvakratna valorizacija premij, ki je zahtevala težke milijone, nadalje nam je še v spominu, koliko smo zgubili zaradi padca vrednostnih papirjev. Tudi vemo, da naše zgradbe sedaj niso rentabilne, pa tudi dejstvo, da po drugih državah prispevajo k režiji, pri nas pa je to samo še na papirju. Če vse to upoštevamo, vidimo, da je treba sicer sistematičnega dela za izboljšanje naše bilance. Razmere so se bistveno spremenile v teku zadnjih let in treba bo misliti na znižanje obrestne mere pri zav. matematičnem izračunu premijskih rezerv. Kapitalno kritje je vsekakor dobro, toda ekstremnost škoduje. Ponekod se vpeljava nekak mešan sistem kapitalno dokladnega kritja, toda pri nas, ki imamo še mlado industrijo itd., je dosedanji sistem v omiljeni obliki še najprikladnejši. Menimo pa, da so rente, ki znašajo v poprečno 1000 do 1200, vsekakor za nameščenski standard minimalne in ne morejo več navzdol. Hudo prizadeti so pokojninski zavodi po zadnji odredbi finančnega ministra, po kateri so dolžni nalagati nad 50 odstotkov svoje imovine v državne papirje. To prakticirajo tudi v drugih državah, toda le za neko število let, za določene investicije, puste pa sicer svobodno nalaganje imovine. Upamo, da se bodo predlogi uprave upoštevali, ker se zavedamo, da smo dolžni tudi mi prispevati za obče koristne državne potrebe. Zavod vrši tako službo že sedaj, toda ni pa mogoče zahtevati, da prispeva toliko za te namene, kot na primer češki zavodi, ki imajo nad šest milijard Kč presežka. —B.

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na **Jesenice** v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvora

Naše geslo je: Dobro in poceni!

Časopisi pišejo:

»L'AUBE« (Pariz). V Reimsu so ta mesec slovesno posvetili obnovljeno gotsko katedralo, znamenito in zgodovinsko pomembno stavbo, ki so jo razrušili v svetovni vojni Nemci s svojimi topovi. Papeški legat, Francoz kardinal Suhard je imel ob tej priliki tudi pomemben govor o »poslanstvu Francije«, ki da je in mora vedno biti »poslanka svobode«. Njegove besede poudarjajo njen današnji ideal: »**Toda v čem je ta svoboda? V prvenstvu človekove osebe. To je navidezno nova teza, ki v vsakem slučaju na novo sega v prvi načrt naših sodobnih prizadevanj. To je teza, ki jo je Francija sprejela v širjenje in obrambo že v začetku in v vsem toku svoje zgodovine, teza, ki je kljub različnosti svojih političnih režimov ne neha podpirati, ker je predmet njene posebne usode sredi civiliziranih ali neciviliziranih narodov; sijajna teza, katere filozofija pelje v to, kar sv. Pavel imenuje ‚postavo duha', ki mora osvoboditi človeka od vsake sužnosti.**« — Zanimivo je vedeti, da je ta misel osnovna tudi mlademu francoskemu gibanju, imenovanemu personalizem, in prav po njegovi zaslugi je prepričala in pritegnila ne samo katoličane, ampak tudi tiste iskrene duhove, ki so prehodili že mnogo poti v iskanju radikalnih in učinkovitih sredstev, pa so končno mogli spoznati, da je treba pri preoblikovanju sveta in pri človekovi osvoboditvi vzeti prav človeka za izhodišče, mu omogočiti naravno možnost bivanja in pravilnega razvoja. Neutesnjevana človekova oseba je princip, na katerega more pristati poleg kristjana tudi vsak drug resnično svoboden človek. Dokazov te nove arientacije med francoskimi katoličani je polno v njihovem tisku. Tudi znani Socialni teden se je lani vršil pod naslovom človeške osebe, ki je v nevarnosti. — List dodaja besedam papeškega legata sledeče: »**V času, ko drugi proglašajo vlado božanske države, je to velik nauk, ki ga Cerkev daje v Reimsu, ko slovesno zatrdi svoje soglasje s francosko tradicijo o prvenstvu človekove osebe. Ta govorica je tako jasna in razumljiva, da jo svobodni ljudje odslej ne morejo več prezreti, ne da bi zanikali pri tem svoje lastne zahteve. Stari prepiri naj le oslabijo, svobodni ljudje — če so res vredni tega imena — nimajo več pravice čutiti se sovražne in tuje v teh naših velikih dneh krščanstva... Spet enkrat, ko Francija daje zgled. Naj bi tisti, ki jo obsojajo, rajši gledali, kako jo bodo posnemali.**«

»L'AUBE« (Pariz). — Jules Romains, francoski pisatelj, je v svojem govoru na kongresu Pen-klubov v Pragi rekel sledeče: »**Ali je treba biti katoličan in vernik, da razumeš, kako bi nenavaden zlom katoliške Cerkve v tem času bila zelo velika nesreča, ki bi na mah uničila vse vrste moralnih in čustvenih vezi, ki so še med narodi, vladam nakljub; in da bi tisti dan, ko ne bi bilo v Rimu več neoboroženega pastirja, ki bi govoril svoji svetovni čredi, odnesel dobiček samo režim**

»GIORNALE D'ITALIA« (Rim) objavlja statistiko, sestavljeno po poveljstvu legionarskega letalstva, ki se bojuje v Španiji, o aktivnosti v mesecih aprilu, maju in juniju. Vsota številk je sledeča: 7.565 akcij, kar da 14.174 ur v zraku, 1,440.866 kilogramov razstreliva, ki je bilo vrženo, in 180.100 strelov iz strojnic.

»LIDOVÉ LISTY« (Praga): »**Povsod trdijo, da se je lord Halifax, ki je bil opolnomočen zastopnik Chamberlaina** (angl. min. predsednika, ur.), **izkazal tako korektnega, kot je bilo želeti ob prijateljski politiki obeh velesil. Kajti Anglija je dala Italiji izjavo, da ni mogoče ratificirati angleško-italijanskega dogovora, dokler ne bodo izpolnjeni predpogoji v španski zadevi in da se v nobenem primeru London ne odloči od Pariza. Enak odgovor o sodelovanju obeh velesil je dal baje lord Halifax tudi pobočniku kanclerja Hitlerja, kapitanu Wiedemannu.**«

»TEMPS PRÉSENT« (Pariz): »**Francija je včasih pozabila, da je krščanska, ta najstarejša hčerka Cerkve, toda njeno krščanstvo vedno znova privre na dan... Privre s tisto neprisiljenostjo, tisto svobodo, ki označuje francosko naravo. Kar bi ne bilo nikoli mogoče doseči v Franciji, to je neko krščanstvo na povelje. Saj ne bi ugajalo tudi Jezusu Kristusu.**«

»TEMPS PRÉSENT« prinaša besede, ki jih je sv. oče govoril dvanajstim posvečenim španskim duhovnikom: — »**Sveti oče je izjavil, da je storil vse, kar je mogel, da bi omilil grozote vojne v Španiji in s tem menda spomnil na zaupne prošnje generalu Francu, ki jih je večkrat ponavljal, da bi se potrudil kolikor mogoče humanizirati to vojno in da bi se izognil bombardiranju nezavarovanih mest. Avdienco je sklenil z besedami: ‚Predvsem moramo moliti, moliti za vso Španijo, posebno pa še za tiste, ki preživljajo dneve tako groznega trpljenja in bolečin.'**«

»KATOLIČKI TJEDNIK« (Sarajevo) razmišlja o ustroju Katoliške akcije in prihaja do tega sklepa: »**Boljši je v katoliški akciji sistem manjših, svobodnih skupin. Te morejo mnogo narediti, vsaka na svojem področju, a niso pogubne za celoto. Med seboj se izpopolnjujejo in izravnavajo, a ne spodkopavajo. Mnogo laže jih je spraviti v skladnost. Katoliško gibanje, veliko splošno katoliško gibanje je potem takem samo eno: Katoliška akcija s polno vejami in polno enakopravnih in svobodnih činiteljev. A veliki ideolog je kljub temu hierarhična Cerkev. Njej morejo vsi poročati in predlagati, za njo morejo vsi delati, pred njo morejo prinašati svoje ideje in zamisli, ali nihče se ji ne more vsiliti za varuha in jo terorizirati. Vsi se morejo uveljaviti v celoti katoliškega gibanja, toda nihče ga ne more monopolizirati...**«

Strokovna skupina oblačilnega delavstva Jugosl. strokovne zveze v Škofji Loki

razvije in blagoslovi v nedeljo 7. avgusta 1938 svoj

delavski prapor

pod pokroviteljstvom staroste Jugoslovanske strokovne zveze tovariša Jožeta Gostinčarja

Spored: Dopoldne ob 1/29 razvitje in blagoslovitev prapora v farni cerkvi, nato sv. maša. Po sv. maši **zborovanje krščanskega delovnega ljudstva** na Glavnem trgu. Govorijo tovariši Srečko Žumer, Lojze Pukšič in Jožko Jurač.

Popoldne ob treh **prosta zabava** v gostilni Plevna. — Sodeluje škofjeloška godba Ljubnik.

kaput. Prijazno sem se mu zahvalil in na glas zasmejal, v meni je pa vse vrelo, tako da bi mu bil najrajši eno pripeljal. O, če bi ne bil na kongresu! Uničil mi je najlepše posnetke z renske doline in Kölna.

V dobro voljo sem prišel šele zvečer na prireditvi flamskih nameščencev, ki je bila v kongresni dvorani. Nič kaj nisem pričakoval, ker sem vedel, da takele stvari navadno ne dosegajo naših prireditev. Pa sem se zmotil. Prireditev je bila intimna, pa tako prijetna, da se kar nismo mogli ločiti kljub silni vročini. Lahkotno so se vrstili orkester, mešani pevski zbor, solisti in plesne točke, vsi izvajajoč domač flamski narodni folklor. Pa je bila vsa stvar na taki umetniški višini, da bi jo morali v naših razmerah označiti za reprezentativno. Seveda je pomagal denar povsod, kjer bi odrekle zmožnosti samih nameščencev. Gledališki balet in orkester gotovo nista bila zastonj. Drugi večer mi je pravil Serrarens, da se francoska delavska zveza ni bala plačati pariškemu opernemu baletu 50.000 frankov za nastop ene ure na neki veliki proslavi v Parizu. Seveda je tudi kasirala za prireditev nekaj stotisoč frankov. Nam se to čudno sliši. Prvič taka vsota in drugič balet na delavski proslavi. Pomisliti pa je treba, da je to priredila zveza z milijonskim članstvom, da se je prireditv vršila v Parizu in da je standard francoskega delavca tako visok, da si lahko privošči malo več kulturnih dobrin. Če bi naši delavci utemeljevali potrebo višjih plač s tem, da morajo imeti tudi sredstva za obisk opernih predstav, bi bila vsaka razprava nedvomno takoj zaključena ob splošnem zgražanju »javnosti« nad takimi zahtevami. Majhni smo, premajhni tudi v delavskih zahtevah.

Drugi dan kongresa je bil posvečen strokovnim predavanjem, ki so jih oskrbeli tajnik flamske zveze Pauwels o nameščencih in organizaciji poklica, Nemec Kochler o kolektivnih pogodbah, Francoz, novoizvoljeni tajnik internacionale Poimbeuf o razvoju kolektivnih pogodb v Franciji in Nizozemec Vermeulen o razrešenju delovne pogodbe. Tudi ta predavanja so bila že razmnožena in se niso brala, temveč je vsak predavatelj podal le izvleček, kot ga je približno vsebovala resolucija. Večja debata se je vnela le pri prvem predavanju, kateremu, milo rečeno, Pouwels ni bil kos in je hotel iz razloga o božjem izviru poklicev sklepati na potrebo o popolni ločitvi nameščenstva od delavstva v vseh nasledkih. Na koncu je zahteval celo nameščenske zbornice, ločene od delavskih.

Zoper to tezo sem se zagnal z vso vehemenco, pri čemer so mi takoj pomagali Francozi in Holandci. Največja težava je bila pač v tem, ker je bil početnik te misli tajnik flamske zveze, kjer smo bili gostje in so zaradi tega vsi ostali skrajno prizanesljivo obravnavali njegov predlog; posebno pa se je bal predsednik kot Valonec, s katerimi so Flamci zelo navzkriž, če se ne bi zadeva kompromisno in za vse strani častno rešila. Debata se je odložila na popoldan, ko bodo vse druge stvari rešene. To je najboljše zdravilo za spore, ki niso popolnoma dozoreli, da tako čas prisili zborovalce k popustljivosti. Medtem sem sestavil samostojen predlog za resolucijo, ki je bila bistveno nasprotna Pauwelsovi in hotela doseči, da se vprašanje kot prezgodnje sploh odloži. Po posebno toplem posredovanju častitljivega tajnika Tessiera, ki je s Francozu lastno diplomatičnostjo delil poklone, se je končno stiliziralo kompromisno stališče, ki je priznalo upravičenost posebne nameščenske kategorije v delovnem stanu, vendar ne ločeno od institucij delavskga stanu. To stališče je v internacionali tradicionalno kot plod vedno se ponavljajočih dveh ekstremov, od katerih eden hoče popolno ločitev, drugi pa največjo skupnost nameščenskega gibanja z delavskim.

Sredi največjega ognja se je kongres, ki je ustvaril najprisrčnejše vezi med nami in posebno Holandci ter Francozi, zaključil.

Zvečer je priredila spet flamska zveza banket, ki so ga izpolnili govori zastopnikov vseh udeleženih zvez. Besedo sem imel prvi. Porabil sem to priliko, da sem seznail kongresiste s geopolitičnim položajem Slovencev, prikazujoč trpljenje naših zamejnih bratov in narodnostno ogražanje Slovenije s severa in juga. Na splošno željo sem izrekel pozdrav v slovenskem jeziku; te besede so bile žal edine slovanske besede na kongresu. Kdaj se bodo zavedli vsi Slovani važnosti takih prireditev in dosegli, da bo tudi en slovanski jezik enakovreden na takih svetovnih popriščih.

Po prisrčnem slovesu sem videl, kako so nas vsi vzljubili in kakšno zanimanje je nastalo za nepoznane Slovence.

(Se nadaljuje.)

Po naših krajih

Škofja Loka

V petek 22. julija se je vršil sestanek članstva naše skupine. Tovariš Sr. Žumer je v kratkih in spodbudnih besedah razložil celoten pomen naše prireditve dne 7. avgusta. Tovariši in tovarišice, vzemite si besede predsednika naše centrale k srcu ter pojdite vsi na delo, da bo naša prireditev čim lepša in za vse neorganizirano delavstvo škofjeloške okolice zgled in kažipot!

Poročila se je naša tovarišica Karlina Zaletel z g. Jožkom Logarjem. V zakonskem stanu jima želimo veliko sreče in božjega blagoslova.

Ljutomer

Zaradi draginje in zastarelih mezdnih določil se je usnjarsko delavstvo v podjetjih Ignacij Sinigoj in Martinušič in drug že dalj časa pripravljalo, da predloži podjetjem zahtevo po zvišanju mezde. Najprej so svoje vrste utrdili s tem, da so se prav vsi organizirali v JSZ. Ta je že predložila obema usnjarskima podjetjema osnutek kolektivne pogodbe. Pri mezdah 3 do 3.50 din usnjarski delavec danes ne more živeti. Pričakujemo od strani delodajalcev celotnega razumevanja za upravičene zahteve njihovih delavcev.

Maribor

V predilnici Doctor in drug so delavci že dalj časa nejevoljni nad postopanjem svojih višjih. Uvedel se je tak delovni sistem, da se zahteva še enkrat večja storitev za nič večjo plačo. Delavci so se naveličali tudi raznih drugih reči ter so nekega tujega nadmojstra prijavili oblasti zaradi raznih prestopkov. Sedaj se bije hud boj, ali bo ta nadmojster še dalje ostal v predilnici ali pa bo šel čez mejo domov. Delavstvo je zelo odločno in pripravljeno na vse. Žrtve so tudi že padle. Dne 16. t. m. je bila odpuščena žena našega obratnega zaupnika, dne 19. t. m. pa tov. Žarn Ferdo sam kot obratni zaupnik. Oba brez vzroka in brez možnosti dokazanja ali ugotovitve razlogov. Vložen je že poravnalni postopek in v nekaj dneh se bo zadeva razvila na čisto.

Dol. Lendava

V nedeljo 31. julija ob 10 se bo vršil v posebni sobi hotela »Krona« v Dolnji Lendavi redni sestanek članov naše organizacije. Mlinarji in delavci, vsi ste dolžni priti! Zastopnik JSZ pride iz Maribora.

Zagorje

Zahvala. JSZ v Zagorju se najiskrenje zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je proslava 16. in 17. julija tako lepo izvršila. Posebej se zahvaljujemo pokrovitelju naše prireditve tov. Jožetu Gostinčarju, botricam našega prapora ge. in gdč. Fliskovi ter našemu staremu tovarišu Vrtovšku. Hvaležni smo tudi govornikom, ki so nam vlili novega poguma in volje, prav tako pa tudi vsem, ki so nam z darovi pripomogli nabavo prapora.

Količevo

Poročil se je 9. julija naš tov. zaupnik Pirc Ferdinad z gdč. Mimi Žagarjevo iz Domžal. Mlademu paru želimo mnogo sreče.

Zahvala. Odbor skupine se zahvaljuje vse, ki so nam pomagali, da je veselica na Količevem tako lepo uspela.

Apače

Ustanovni občni zbor strokovne skupine gradbenih delavcev bo v nedeljo 7. avgusta točno ob 10 dopoldne v prostorih gostilne Kučan v Apačah. Dnevni red: poročilo pripravljalnega odbora o dosedanjem delu skupine, nova kolektivna pogodba in višje plače, volitev odbora in nadzorstva skupine ter predlogi in slučajnosti. Prišel bo govornik iz Maribora. Vse člane vabimo, da se zanesljivo in točno udeleže ustanovitve naše delavske organizacije v apaški kotlini. — Odbor.

Viničarji

Vse odbornike, namestnike in člane nadzorstva obveščamo, da se vršijo redne mesečne seje odbora **Strokovne skupine viničarjev v Mariboru** vsako **prvo nedeljo v mesecu ob 9 dopoldne** v prostorih JSZ v Delavski zbornici, Sodna ulica 9-I. Vse imenovane pozivam, da se odborovih sej zanesljivo in točno udeležujejo. Če je kdo zadržan, se mora pismeno opravičiti. — Predsednik.

Dekliški dan na Betnavi

Spored: V nedeljo 14. avgusta ob pol 8 zvčer bo slavnostna akademija, ki se vrši v razsvetljenem grajskem parku. Nato večernice in procesija z Najsvetejšim s svečami po parku. — V ponedeljek, na praznik Marijinega vnebovzetja bo ob pol 7 zjutraj sveta maša g. škofa dr. Tomažiča s skupnim sv. obhajilom in nagovorom gosp. škofa. Nato slavnostno zborovanje deklet pod geslom: Kristusova ljubezen nas vodi, in: Naše dekle, naša družina, naš Bog! Opoldne bo akademija, ki naj ustvari med nami veselo razpoloženje z raznimi nastopi in rajanjem. Popoldne sklepno zborovanje pod geslom: Slovensko katoliško dekle slovenskemu narodu. Potem večernice z govorom g. Oberžana in blagoslovom. Zaključno zborovanje in sklepi.

Vožnja je četrtinska v zvezi z Narodnim taborom v Mariboru. Udeleženke pa morajo biti 14. avgusta že v Mariboru. — Prijaviti se je treba 2. avgusta pri župnem uradu ali pri župnijski zastopnici, kjer dobite knjižico in znak. Oboje stane 6 din. Za ta denar dobite: knjižico, znak, prenočišče, čaj in imate prost vstop k vsem prirditvam na Betnavi.

Betnava se pripravlja na vaš prihod! Dekleta, pridite vse!

»Moči se ne morejo ustvarjati, nje je treba le buditi.« (Buechner.)

Sem in tja po svetu

Čisti dobiček Kruppovih tovarn orožja v Nemčiji je znesel preteklo leto 16,230.000 mark.

V Franciji je 2.563.000 tujcev, od katerih je 897.000 Italijanov, 463.000 Poljakov, 410.000 Špancev, 211.000 Belgijcev, 88.000 Švicarjev, 63.000 ruskih beguncev, 49.000 nemških beguncev itd.

V Angliji so stavkali zvonarji, ker so po mnogih cerkvah začeli uvajati namesto dosedanjih zvonov zvonjenje na gramofonskih ploščah z zvočniki, kar je začelo ogražati obstoj zvonarskega delavstva.

V Sibiriji so našli zelo bogate petrolejske izvire, ki se razprostirajo od Bajkalskega jezera do Tihega oceana. Geolog Gunkin je izjavil, da bodo ti izviri za rusko gospodarstvo neprecenljivega pomena. Posebno bodo koristili sovjetski armadi na Daljnem vzhodu.

Italijanska zunanja trgovina je bila v letu 1937. pasivna za 5.640 milijonov lir.

Ameriška bogataška družina Morgan ima 51 bank in 86 trustov s kapitalom 46 mil. dolarjev, družina Mellon ima 45 bank in 40 trustov, družina Rocfeller pa ima 36 trustov.

V Nemčiji je bilo leta 1937. zaposlenih (po nemških podatkih) 48.000 tujih poljedelskih delavcev, in sicer 20.000 iz Avstrije, 12.000 iz Poljske, 11.000 iz Češko-Slovaške, 3000 iz Madžarske in 2000 iz Jugoslavije.

Židje v Nemčiji se smejo po vladni uredbi kopati v kopališčih samo od 1 do 3 popoldne, stanovati smejo samo v židovskih hotelih, sicer pa samo v dvoriščnih hišah ali v takih, ki nimajo oken na ulico.

Nemški glasbeni učitelji ne smejo poučevati Židov.

V gostilni, brivnici in drugod, kamor zahajaš, zahtevaj »Delavsko pravico«!

To in ono

Potrebno vprašanje. V nekaterih listih smo v zadnjem času brali zgražanje nad tem, da je neki trgovec, menda v Ljubljani, prisilil svojo uslužbenko, da se je morala v kopalni obleki postaviti v razstavno okno ter se razkazovati ljudem. Gotovo je to skrajno umazano izrabljanje uslužbenca in ponižanje človeškega dostojanstva, obenem pa tudi pohujšanje. Ker smo odločno proti takemu izrabljanju, smo tudi za korenito postopanje proti takim umazancem. O tem smo brali pred kratkim tudi v »Slovenskem delavcu« pod naslovom »Skromno vprašnje«. Ker pa je to skromno vprašanje res zelo skromno, stavimo vsem listom, ki so o tem pisali, resno vprašanje, kdo je bil tisti trgovec? To je važno in zdravilno. V takih primerih je pa že potrebno, da se pove tudi ime, ne pa da se vse zakrije z vodenim »neki«. Pri takem »nekem« trgovcu naj bi noben delavec več ne kupoval. — žr. (Seveda, če bi kak delavec kaj podobnega zagrešil, bi to takoj oznanili z velikim bobnom in ne bi njegovega imena prav nič skrivali. Zato pa tisti, ki take reči skrivajo za svetohlinskim »neki«, prav tako zaslužijo vso obsodbo. — Ur.)

*

»Mladost«, mesečna revija za omladinska pitanja i sport, Belgrad. — V Belgradu je začela izhajati mladinska revija, ki jo smemo z veseljem pozdraviti. Odlikuje jo pred vsem demokratski duh. V 1. številki prinaša tudi daljši sestavek o naših viničarjih, kjer avtor A. Markišić opisuje tudi svoj obisk pri naši viničarski centrali v Ljutomeru. — Revija stane na leto 32 din. Pisana je v cirilici.

Dr. Ž. Topalović: »Upravljana (dirigovana) privreda; Nacionalni socializam.« Izdala založba »Oslobođenje«, Belgrad, Knjeginje Zorke 19. Cena 3 din. — 20 strani obsegajoča brošura nas seznanja z danes nad vse važnim vprašanjem načrtnega gospodarstva, posebno pa še z gospodarsko politiko narodnega socializma, ki je dejansko gospodarsko pripravljanje na vojno. Delavci, ki znajo srbsko, bodo knjižico s pridom prebrali.

Sanatorij Trg. bolniškega in podpornega društva

»ŠLAJMERJEV DOM«

Ljubljana, Zaloška cesta št. 9 • Telefon št. 20-87

Walter Briesley

Brezposelni

»Lahko. Glej, da jih ne izgubiš ali da ti jih kdo ne vzame. Potem se ne boš mogel igrati doma, saj veš.«

»Potem pa jih rajši ne vzamem s sabo«, je dejal resno.

»Kar vzemi jih, če bi jih rad pokazal svojim prijateljem«, je takoj odgovoril oče. Žal mu je bilo, da je skvaril dečku njegovo veselje. Saj ni bilo treba, kje neki? »Samo da jih ne izgubiš, to hočem in nič drugega.«

Janko je vzel škatlici z jedilne omare, kamor jih je bil prejšnji večer spravil. Počasi in zamišljeno je odšel mimo hiše in zavil na cesto. Neskaljena radost je zamrla v njem. Ivan je klel nad samim seboj. Stopil je namreč na vrt in opazoval dečka. Toda deček je najbrže ugledal kakega tovariša, ki mu je zaupal svojo skrivnost in ki mu igrač pač ne bi mogel vzeti. Glasek mu je bil višji in obraz mu je zažarel od veselja.

»Ronny! Ronny! Pojdi, boš videl mojo Džunglo! Pojdi sem!« Po tlaku je bilo čuti drobne korake in mimo vrtnih vratc je stekel droban deček. Ivan je stopil k vratom in opazoval dečka, ki sta mahnila po cesti navkreber. Nekaj korakov sta oba stiskala glave skupaj. Potem sta obstala in stopila z obrazom tesno drug k drugemu. Gledala sta v tla. Ivan ju je opazoval četrt ure. V tem času nista naredila več kakor sto metrov. Dohiteli so ju drugi dečki. Nekateri so se pridružili Janku in Ronnyju. Vsi so postajali in tekali okrog Janka. Ogledovali so njegove igračke. Ko so prišli petdeset metrov pred šolo, je rezko zapel zvonec. Samozavestna mlada ženska je zvonila z ročnim zvoncem. Takoj so začeli dečki teči s povešenimi obrazi. Janko je bil zadnji, ker je moral tiščati v žepu svoje igrače.

»Zdaj grem gori, da posteljem po spalnici«, je dejala Ivanka, ko je bilo vse pomito in pospravljeno.

»Jaz pa bom pospravil zunaj hiše.«

Šel je v umivalnico po metlo in začel pometati po vrtnih stezah. Vedel je, zakaj je odšla Ivanka v spalnico. Hotela se je skriti, da ne bi morala gledati poštarja.

»Pošta! Dobro jutro, gospod Cooc!«

Bil je že tu. Tako glasno je kričal, da ga je morala slišati Ivanka v prvo nadstropje. Mož je izvlekel iz torbe drobno »okensko« pisemce, Ivan pa je stopil k njemu.

»Nič posebnega to pismo, kaj? Opozarja vas samo, da ostanite doma.« Ivan je vzel pismo in ga vtaknil v hlačni žep.

»Nihče še ni bil vesel tega pisma, in mislim, da tudi nikdar ne bo. Nekateri kolnejo, ko ga prejmejo, drugi ne zinejo nič. Nekatere ženske so z vraga. Kar skočiti hočejo vame, kakor da bi jaz mogel kaj zato.« Okrenil se je, da bi odšel. »Malo morajo stresti svojo jezico, ali ne?« Zasmejal se je in odšel. »Tak, zbogom!«

»Zbogom!«

Ivan je vzel pismo iz žepa in ga odprl. V ovitku je bil njemu dobro znan list, kjer je bil prostor za njegovo ime in naslov ter za ime uradnika sklada za brezposelne in njegov naslov.

Spoštovani gospod!

Spisi zavarovanja za brezposelne.

Z ozirom na Vašo prošnjo za začasno podporo se oglasim pri Vas prihodnji petek, 6. julija 1934.

Ostanite, prosim, doma, dokler Vas ne obiščem.

Z odličnim spoštovanjem

Uradnik S. B. I. — Z.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadružna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejec)